

ninger var bleven givet Adgang. Efter den udkomne Brevsamling at dømme har Dr. Schulz retfærdiggjort den Tillid der er bleven vist ham; Udvalget af Breve er sket med fuld Objektivitet, og der er i denne rent videnskabelige Kildesamling ikke sket det ringeste Brud paa rimelig Diskretion. At Dr. Schulz (S. 202) har gengivet et Brev fra Arkivet i Primkenau, hvori Frederik VI antyder Arveprins Frederiks ejendommelige huslige Forhold, kan efter mit Skøn aldeles ikke bebrejdes ham; danske Forskere forbeholder sig virkelig en tilsvarende Ret til at meddele Breve, der taler aabent om Caroline Mathildes Forhold til Struensee.

Brevskrivernes Navne viser Brevvekslingens Betydning; den indeholder de allervigtigste Bidrag til Periodens intime politiske Historie og til Hertugens og Frederik VI's Karakteristik. Til Universitetsforholdenes og det danske Aandslivs Historie findes der meget interessante Oplysninger. Aarene 1806 og 1810, der er afgørende for Augustenborgernes Forhold, oplyses nu fuldstændig, og saa vidt skønnes ligger Frederik VI's og Frederik Christians Forhold i alle Hovedpunkter klart. En nærmere Omtale af Indholdet bør opsættes indtil Dr. Schulz' andre bebudede Arbejder om Æmnet foreligger.

Dr. Schulz har anvendt adskillig Omhu paa Udgivelsen og bl. a. søgt at bøde paa sin manglende Sikkerhed i Dansk ved Korrektur her i Landet. Helt gennemført er denne dog ikke bleven, og dette har desværre haft til Følge, at der i enkelte Breve (f. Eks. S. 264—65) findes en Del meningsløse Fejl, der let havde kunde undgaas. I øvrigt synes Gengivelsen at være meget paalidelig. Oplysningerne og Henvisningerne kunde have været ret talrigere og fyldigere; de er ikke tilfredsstillende for et dansk Publikum og vil endnu mindre være det for et tysk. Hvad der er givet, er dog saa vidt jeg skønner rigtigt, og alt i alt maa Udgivelsen betragtes som fuldt forsvarlig.

Aage Friis.

Navnlig til Brug ved Universitetsundervisning har Proff. Brandenburger og Seeliger i Leipzig paabegyndt Udgivelsen af *Quellensammlung zur deutschen Geschichte*. De hidtil udkomne smaa, lethaandterlige Hæfter omfatter Kilder til

Kirkestatens Tilblivelseshistorie og til Investiturstriden og til-
lige *Die deutschen Parteiprogramme 1844—1900*, 1.—2. H.,
udgivne af F. Salomon. Disse sidste Hæfter har ogsaa
Interesse for videre Kredse.

For alle Dyrkere af det 17. Aarhundredes politiske Hi-
storie har den store 6 Binds Kvartudgave fra 1723—25 af
Johan de Witts Breve været en Hovedkilde. At den dog
langtfra var fuldstændig, og at Manglerne ikke var blevet helt
afhjulpne ved senere spredte Udgivelser, har længe været en
bekendt Sag. Da den udmærkede hollandske Historiker Robert
Fruin forberedte den store Skildring af de Witt og hans Tid,
som han desværre ikke fik færdig før sin Død 1899, gennem-
gik han derfor ogsaa de i Rigsarkivet i Haag opbevarede Breve
fra og til de Witt, og han efterlod en overordentlig stor Sam-
ling af Afskrifter og Uddrag af disse. Paa Grundlag heraf har
nu den ogsaa i Norden ansete Professor Kernkamp i Ut-
recht for det historiske Selskab i denne Stad begyndt en Ud-
gave: *Brieven van Johan de Witt. Bewerkt door Robert
Fruin, uitgegeven door G. W. Kernkamp*; Brevene til de Witt
er saaledes foreløbigt udskudte til en senere Publikation. Prin-
cippet for Udgaven er at udelukke alle de Breve, der er op-
tagne i Kvartudgaven, men at medtage alle ellers trykte eller
hidtil utrykte, for saa vidt som der til dem findes Koncepter
i Haagarkivet: Grundlaget har været Fruins Samlinger, men
Kernkamp har revideret og udfyldt dem; oplysende Noter og
korte Indledninger er tilføjede. Hidtil er udkommet 1ste Bind,
omfattende Aarene 1650—57 (Amsterdam, 1906). Værket
vil blive af stor Betydning, ikke mindst for Nordens Historie,
hvad allerede fremgaar af, at en stor Part af 1ste Bind inde-
holder de Witts Breve til den nederlandske Afsending i Dan-
mark, den bekendte van Beuningen; for deres Vedkommende
er Tidsgrænsen rykket ned til August 1658. J. A. F.

Under Titlen: *Taine, historien de la révolution française*,
har A. Aulard udgivet (Paris, 1907) et Udtog af Forelæs-
ninger, som han 1905—07 har holdt ved Sorbonnen. Bogens
Opgave er at rette et Grundstød mod den Autoritet, Taine's
berømte Værk over Revolutionen har nydt i vide Kredse.